

Tämä raportti on yksi kymmenestä SDP:n työryhmien vuosina 2024–2025 tekemän ilmiötyön loppuraporteista. Puolueen työryhmät ovat analysoineet kymmentä yhteiskunnallista ilmiötä, joihin politiikan pitää pystyä vastaamaan tulevaisuudessa.

Ilmiötyön raportit eivät edusta puolueen virallista kantaa, vaan niissä syntyneitä ideoita voidaan hyödyntää SDP:n uudessa poliittisessa ohjelmassa ja eduskuntavaaliohjelmassa (lue ohjelmatyöstä lisää puolueen verkkosivuilta). Poliittinen ohjelma ja puolueen uusimmat poliittiset kannat on tarkoitus hyväksyä puoluekokouksessa toukokuussa 2026.

Etupiireistä yhteistyön tielle

Ilmiö 3: Kansainvälinen sääntöpohjainen järjestelmä horjuu ja voimapolitiikka palaa politiikan keskiöön.

Sääntöpohjaisuuden vahvistaminen ja rauhan ja turvallisuuden edistäminen voimapolitiikan, suurvaltakilpailun ja keskinäisriippuvuuden maailmassa

Kansainvälinen sääntöpohjainen järjestelmä on erityisesti Suomen kaltaiselle pienelle maalle elintärkeä maailmassa, jota leimaa ympäristön kestävyys, talouden ja turvallisuuden peruuttamaton keskinäisriippuvuus. On kansallisen turvallisuutemme ja hyvinvointimme näkökulmasta keskeistä, että voimme luottaa yhteisesti sovittuihin sääntöihin ja siihen, että myös muut toimivat niiden mukaisesti. Se on itsenäisyytemme ja itsemääräämisoikeutemme perusta. SDP:n ja Suomen tavoitteena ja intresseissä on olla lisääntyvän voimankäytön sijasta rakentamassa rauhan maailmaa. SDP:n ulko- ja turvallisuuspoliittinen työryhmä pyrkii tässä raportissa hahmottamaan, mitkä seikat vaikuttavat kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän nykytilanteeseen ja mitä Suomi ja SDP voi tehdä sen vahvistamiseksi.

Vahvistetaan YK:ta ja kestävää, oikeudenmukaista maailmaa

Sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen merkitystä on viime aikoina kyseenalaistettu monista suunnista. Kansainvälisen politiikan dynamiikka sekä valtioiden väliset suhteet ovat aiempaa voimakkaammin blokkiutuneita, ja ne keskittyvät suurvaltojen ympärille. Samalla suhteet ovat entistä vaikeammin ennustettavissa, jännitteisiä ja moninapaisia. Talouden ja teknologian merkitys valtioiden välisessä politiikassa ja kilpailussa korostuu, ja erityisesti teknologiasuuryritysten valta kasvaa.

Edellä kuvattu kehitys heijastuu tällä hetkellä myös kansainvälisiin elimiin. Valtioiden sitoutuminen kansainvälisiin sopimuksiin on aiempaa lyhytjänteisempää, ja niiden toimissa korostuvat lyhyen aikavälin kansalliset intressit. Vallitsevassa tilanteessa Suomen on aktiivisesti toimittava sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen puolesta. Sääntöpohjaisuus

on Suomen pitkäaikaisen ulkopoliittisen linjan keskeinen pilari ja pienen valtion etu. Suomen tulee puolustaa kaikessa ulkopoliittisessa toiminnassaan yhteisiä universaaleja arvoja.

Yhdistyneiden kansakuntien rooli on nykyisessä maailmanpoliittisessa asetelmassa vaikea ja sen kyky päätösten tekoon ja toimeenpanoon heikko. Tarve YK:n sisäisille uudistuksille on ollut tiedossa jo pitkään, ja YK:ssa onkin käynnissä järjestöllinen ja poliittinen muutos. Suomen tulee hyödyntää tämän murroskauden mukanaan tuomat mahdollisuudet. Meidän tulee vaikuttaa uudistamistyöhön ja edistää Suomelle tärkeiden arvojen toteutumista. Tämä edellyttää aktiivisuutta ja aloitteellisuutta YK:n kehittämiseen tähtäävien aloitteiden, kuten YK-80-aloitteen ja sen toimeenpanon edistämisessä. YK:n pääsihteerin lanseeraaman aloitteen tavoitteena on löytää vastauksia siihen, miten YK pystyy sopeutumaan ollakseen ketterämpi, integroituneempi ja paremmin varustautunut vastaamaan nykypäivän monimutkaisiin globaaleihin haasteisiin resurssien ollessa yhä rajallisemmat. Suomen ja Euroopan unionin tulee pyrkiä edistämään myös esimerkiksi turvallisuusneuvoston uudistamista ja niin kutsutun globaalin etelän maiden sisällyttämistä pysyvien jäsenten kokoonpanoon.

Samalla Suomen tulee puolustaa ja tukea YK-järjestöjä, joiden toimintaedellytykset ovat vaakalaudalla Yhdysvaltojen ja monien muiden valtioiden, Suomi mukaan lukien, leikattua kehitysyhteistyörahoitustaan merkittävästi. YK-järjestöt ovat keskeisessä roolissa esimerkiksi ilmastonmuutoksen pysäyttämisen, tasa-arvon, seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien sekä oikeudenmukaisen, vapaan kaupan kaltaisten tavoitteiden edistämisessä. Rahoitusleikkaukset merkitsevät vaikeuksia kestäväen kehityksen sekä globaalin pohjoisen ja etelän suhteiden lisäksi maailman monenkeskiselle järjestelmälle.

Suomen näkökulmasta on keskeistä vaikuttaa myös siihen, että kampanjamme YK:n turvallisuusneuvoston jäseniksi vuosille 2029-2030 on menestyksekkäs. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan aktiivista politiikkaa, mistä syystä siihen tulee sitoutua parlamentaarisesti ylivaalikautisesti.

Lisäksi Suomen tulee myötävaikuttaa osana YK-politiikkaansa ja YK:n uudistamista, monenkeskisiä ulkosuhteitaan sekä EU-politiikkaansa YK:n kestäväen kehityksen tavoitteiden jälkeisen asialistan laatimista maailmassa. Tavoitteena tulee olla, että eri kansainväliset instituutiot toimivat yhteen rakentaen entistä tehokkaampaa, oikeudenmukaisempaa ja kestävämpää talousjärjestelmää. Maailmassa tarvitaan vahvempia sopimuksia ja käytäntöjä, reilumpaa ja sitovampaa kauppapolitiikkaa sekä YK:n kestäväen kehityksen rahoituskehikon nykyistä sitovampaa ja painokkaampaa toteutusta.

Suurvalloista Venäjä ja Kiina ovat vahvistaneet rooliaan globaalissa etelässä, kun etenkin Yhdysvaltojen ja Länsi-Euroopan maiden vaikutusvalta näissä maissa on heikentynyt. Venäjä ja Kiina ovat myös pystyneet käyttämään hyväksi globaalin etelän valtioiden tunnetta läntisten maiden "tekopyhydestä". Tätä kehitystä torjuakseen Suomen ja EU:n on vahvistettava ja luotava lisää suhteita globaaliin etelään, edistettävä siellä ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltiokehitystä, lisättävä kehittyvien maiden mahdollisuuksia

osallistua kansainväliseen päätöksentekoon sekä edistettävä ilmastorahoituksen kanavoimista kehittyville maille, jotka myös kärsivät ilmastonmuutoksen vaikutuksista eniten. Samalla on pystyttävä puuttumaan taloudelliseen eriarvoisuuteen maailmassa. Vaikutusvallan kasvattaminen globaalissa etelässä edellyttää myös sitoutumista kehityspolitiikkaan ja kehityspolitiikan pitkäaikaisiin tavoitteisiin, mukaan lukien YK:n tavoitteeseen kehitysyhteistyörahoituksen tasosta. Kehitysyhteistyö on turvallisuuspolitiikkaa, joka on sekä tehokasta että pitkävaikutteista.

Vahva ja laajentuva EU tuo turvaa

Euroopan unioni on perustettu rauhan aatteelle. Sen pyrkimyksenä on edistää rauhaa ja turvallisuutta sekä globaalia kestäväää kehitystä. EU on arvoyhteisö, joka perustuu ihmisarvon ja -oikeuksien kunnioittamiseen sekä demokratiaan, oikeusvaltion, vapauden ja tasa-arvon arvoille.

Suurvallat pyrkivät parhaillaan kasvattamaan valtaansa globaalisti monin eri keinoin, joista monet kietoutuvat taloudelliseen kilpailuun. Talouden turvallistuessa valtiot hyödyntävät esimerkiksi tullipolitiikkaa ja vienti- ja tuontirajoituksia omien intressien tavoittelemiseksi ja valta-aseman vahvistamiseksi. Eurooppa ei voi vain seurata tätä vierestä, vaan sen on kyettävä löytämään oma paikkansa sillanrakentajana ja sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen ylläpitäjänä sekä vapaan ja oikeudenmukaisen markkinatalouden edistäjänä.

Euroopan turvallisuutta ja vakautta samoin kuin sääntöpohjaisen järjestelmän vahvistumista lisää pitkällä aikavälillä EU:n laajentuminen, sillä se edistää muun muassa demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien kunnioittamisen leviämistä, taloudellisten uudistusten tekemistä sekä korruption kitkemistä. Samalla se estää näiden valtioiden joutumista esimerkiksi Venäjän etupiiriin. Siksi myös Suomen tulee omalla toiminnallaan edistää ja tukea EU:n laajenemista kestäväällä tavalla.

Ukrainan turvallisuudella on keskeinen rooli koko Euroopan turvallisuuden näkökulmasta. Muiden käynnissä olevien laajentumisprosessien lisäksi EU on käynnistänyt viralliset jäsenyysneuvottelut Ukrainan kanssa kesällä 2024, ja Ukraina on ottanut tärkeitä askeleita jäsenkriteerien täyttämiseksi. Ukrainan EU-jäsenyysprosessia tuleekin edistää Euroopan turvallisuuden vahvistamiseksi. Suomen tulee osaltaan tukea Ukrainaa, jotta se pystyy täyttämään tarvittavat kriteerit.

Kehitetään puolustuskykyä ja varaudutaan viisaasti

Muuttuneen turvallisuusympäristön myötä erityisesti Euroopassa on alettu varustautua sotatalouteen siirtyneen Venäjän kasvavaa uhkaa vastaan. Yhteisesti on tunnistettu, että Euroopan tulee kantaa laajemmin vastuuta omasta puolustuksestaan ja turvallisuudestaan. Euroopassa on kehitettävä sotilaallisia suorituskykyjä sekä kasvatettava puolustusteollista tuotantoa merkittävästi ja nopeasti verrattuna nykytilanteeseen. Euroopan unionin

tähtäimessä on strateginen autonomia, mutta tie siihen on pitkä. Siksi transatlanttisesta kumppanuudesta huolehtiminen on Euroopalle tärkeää.

Puolustusmäärärahojen kasvattaminen on tarpeen Naton yhteisen pelotteen ja puolustuksen vahvistamiseksi, jotta voidaan vastata kasvavaan Venäjän uhkaan ja jotta Eurooppa pystyy ottamaan enemmän vastuuta omasta puolustuksestaan. Liittokunnan yhteisen pelotteen ja puolustuksen vahvistamiseksi on tärkeää, että eurooppalaiset Nato-maat laajasti sitoutuvat yhdessä sovittuihin tavoitteisiin – tämä on myös Suomen turvallisuuden etu. Samalla tulee kuitenkin pystyä huolehtimaan ihmisten arjen turvallisuudesta ja yhteiskunnan tärkeistä palveluista.

Euroopan puolustuksen sekä puolustusteollisen pohjan vahvistumista tukevat myös useat EU:n toimet. Naton ja EU:n roolit Euroopan turvallisuuden takaajina täydentävät toisiaan. Nato ja EU ovat strategisia kumppaneita. Siinä missä Naton vastuulla on jäsenmaidensa yhteinen sotilaallinen puolustus ja pelote, EU:n puitteissa tehdään paljon jäsenmaiden laaja-alaisen turvallisuuden tuottamiseksi. EU voi omalla toiminnallaan ja omien välineidensä avulla edistää myös Naton eurooppalaisen pilarin vahvistumista.

Ukrainan turvallisuus on koko Euroopan turvallisuuden kannalta keskeinen. Myös Natossa tunnistetaan sen tärkeys liittokunnalle. Natossa onkin järjestelmällisesti painotettu tukea Ukrainan itsemääräämisoikeudelle sekä oikeudelle päättää omista turvallisuusjärjestelyistään. Viimeksi Haagin huippukokouksen yhteydessä Nato on todennut Ukrainan tulevaisuuden olevan Natossa. Euroopan turvallisuuden vahvistamiseksi meidän tulee tukea Ukrainaa sen tiellä kohti Nato-jäsenyyttä.

Selvää on myös, että Ukrainan sodan oppeja tulee hyödyntää, kun vahvistetaan eurooppalaista puolustusta Venäjän uhkaa vastaan. Modernin sodankäynnin tarpeisiin vastaamiseksi ja resurssien tehokkaan käytön varmistamiseksi meidän tulee edistää muun muassa droonikyvyyksien kehittämistä yhteistyössä Euroopan unionin ja Naton toimenpiteiden kautta. Kansallisesti meidän tulee lisätä ja kehittää osaamistamme sekä vahvistaa koordinaatiota alan toimijoiden kesken.

Hybridivaikuttamisen arvioidaan lähitulevaisuudessa lisääntyvän. Meidän tuleekin kehittää sekä kansallisesti että EU:n ja Naton puitteissa valmiuksia vastata erilaisiin hybridiuhkiin. Teknologian painoarvon lisääntyessä myös kyberturvallisuuden vahvistaminen on avainasemassa yhteiskunnan turvallisuuden näkökulmasta.

On Suomen etu pyrkiä edistämään Naton yhteisen pelotteen ja puolustuksen vahvistamista erityisesti lähialueillamme, Pohjois-Euroopassa ja Itämeren alueella. Samalla Suomen tulee ylläpitää ja kehittää laaja-alaisesti kumppanuuksia niin kahden- kuin monenvälisesti puolustussektorilla. Suomelle Nato-jäsenyyden lisäksi tärkeitä kumppaneita ja yhteistyökehyksiä ovat muun muassa Ruotsi ja muut Pohjoismaat sekä Pohjoismainen puolustusyhteistyö Nordefco, Baltian maat ja NB8-yhteistyö, Yhdysvallat, Iso-Britannia, Saksa, Ranska, Puola sekä Iso-Britannian johtama JEF-yhteistyö.

Kansallisesti Suomessa tulee käynnistää parlamentaarinen prosessi sen käsittelylle, mitä puolustuksessa tulevana vuosina tarvitaan ja miten nämä tarpeet rahoitetaan. Jotta voidaan varmistaa puolustusinvestointien pitkäjänteisyys sekä yhteiskunnallinen kestävyys yli vaalikausien, eduskuntapuolueilla tulee olla näistä kysymyksistä yhteinen näkemys, johon kaikki voivat sitoutua. Puolustusmenoja kasvatettaessa on samalla pystyttävä huolehtimaan ihmisten arjen turvallisuudesta ja tärkeiden palveluiden jatkuvuudesta myös tulevaisuudessa.

Kotimaan päätöksenteossa Natoa koskevat kysymykset ovat tuoneet uuden haasteen eri valtioelinten toimivaltasuhteille. Siksi niissä on erityisen tärkeää varmistaa eduskunnan, valtioneuvoston ja tasavallan presidentin yhteistyön saumattomuus. Parlamentaarisessa demokratiassa on keskeistä turvata eduskunnan oikea-aikainen tiedonsaanti, jotta eduskunnalla on käytössään kaikki päätöksentekoa koskeva tarpeellinen tieto. Tätä korostaa eduskunnan asema ylimpänä valtioelimenä sekä se, että sodasta ja rauhasta päätetään eduskunnan suostumuksella.

Raportin tekoon osallistuneet työryhmät ja työssä kuullut asiantuntijat

Päävastuussa tämän raportin teossa on ollut ulko- ja turvallisuuspoliittinen työryhmä. Muut mukana olleet työryhmät:

- pohjoismainen yhteistyö -työryhmä
- Eurooppa-työryhmä
- Oikeusvaltio -työryhmä
- Globalisaatio ja kestävä kehitys -työryhmä

Lisätietoja

Puheenjohtajat:

- Tytti Tuppurainen, etunimi.sukunimi@eduskunta.fi
- Mika Kari, etunimi.sukunimi@eduskunta.fi

Sihteerit:

- Anniina Tella, etunimi.sukunimi@eduskunta.fi
- Ilona Sorri, etunimi.sukunimi@gmail.com

SDP:n ilmiötyöstä yleisesti lisätietoja antaa puolueen poliittisen valmistelun päällikkö Miia Järvi, etunimi.sukunimi@sdp.fi